

# Głos Wąbrzeski

BEZPARTYJNE POLSKO - KATOLICKIE PISMO LUDOWE.

**Przedpłata:** W eksped. miesięcznie 70 gr. z odnośnikiem przez pocztę 21 gr. więcej. W wypadkach nieprzewidzianych, przy wstrzymaniu przedsiębiorstwa, słożenia pracy, przerwania komunikacji, abonent nie ma prawa żądać postterminowych dostawek gazety, lub zwrotu ceny abonamentu. Za dzień ogłoszeniowy Redakcja nie odpowiada. Redaktor przyjmuje od 10-12. Nadesłanych a nie zamówionych rękopisów Redakcja nie zwraca i nie honoruje. Redakcja i administracja ul. Mickiewicza 1. Telefon 80. Konto czekowe P. K. O. Poznań 204, 252.

Sumiennem wykonywaniem obowiązków,  
budujemy silną Ojczyznę!

**Ogłoszenia:** Za ogłosz. pobiera się od wiersza mm. (7 lin.) 10 gr., za reklamy na str. 4-lin. w wiadomościach potocznych 30 gr. na pierwszej str. 50 gr. Rabatu udziela się przy częstym ogłaszaniu. „Głos Wąbrzeski” wychodzi trzy razy tygodniowo, w poniedziałek, środę i piątek. Przy sądownym śledzeniu należności rabat upada. Dla spraw spornych jest właściwy Sąd w Wąbrzeźnie. — Za terminowy druk, przepisane miejsca ogłoszenia administracja nie odpowiada. Wydawnictwo zastrzega sobie prawo nieprzyjęcia ogłoszeń bez podania powodów

Nr 24.

Wąbrzeźno, Kowalewo, Golub, czwartek dnia 27 lutego 1936 r.

Rok 17

## Jedna z dróg do upłynnienia zamrożonych sum w Niemczech

W „Polsce Zbrojnej” ukazał się artykuł p. Antoniego Chwaszki, poruszający bardzo aktualną dziś sprawę hipotek niemieckich. Ze względu na to, że autor poświęcający sprawom gospodarczym dużo uwagi, omawia ten tak ważny problem w sposób śmiały i oryginalny, nacechowany dużą znajomością rzeczy, pozwalamy go sobie w całości przytoczyć. (Redakcja).

Swego czasu poruszałem na łamach prasy pomorskiej sprawę przewaloryzowania hipotek, ciężących na nieruchomościach miejskich i wiejskich w dzielnicach zachodnich, a zapisanych w markach niemieckich na rzecz obywateli niemieckich. Przytoczyłem wówczas szereg argumentów, stwierdzających, że ustawa waloryzacyjna z roku 1924, tak zw. lex Zoll, która ten trudny zresztą problem rozwiązała na innych terenach w sposób względnie sprawiedliwy, to tutaj — jeśli chodzi o b. zabór pruski, wyrządziła dłużnikom hipotecznym-Polakom krzywdę.

Nie przytaczając tych wszystkich okoliczności, które stworzyły specyficzne warunki, wśród jakich dokonywały się transakcje kupna-sprzedaży nieruchomości od optantów niemieckich w czasie 1920 — 1924 roku, chciałbym tylko na jedną rzecz zwrócić uwagę. — Był to okres pogłębiającej się z dnia na dzień dewaluacji pieniądza. Nabywcami tych nieruchomości byli w przeważającej części Polacy, pochodzący z innych dzielnic, nie orientujący się ani w stosunkach tutejszych, a tem mniej w obowiązującym tu ustawodawstwie. Wszystkie sprzedawane wówczas nieruchomości były obciążone licznymi hipotekami, datującymi się z czasów przedwojennych, albo też później fikcyjnie przed zamierzoną sprzedażą wpisanymi na rzecz najbliższych krewnych. Czyniono to niejednokrotnie z całą premedytacją wiedząc, że w razie sprzedaży kupujący zapłaci za nieruchomość taką cenę, jak gdyby nie była ona żadną hipoteką obciążona.

I tak też faktycznie było. W okresie szalejącej dewaluacji nie liczone się z hipotekami zupełnie. Tak sprzedający, jak kupujący uważali je za bezwartościowe, to też płacono za te nieruchomości pełną ich wartość rynkową, nie potrącając nic na te „bezwartościowe” hipoteki. Kiedy potem ukazała się ustawa waloryzacyjna, otworzyły się wszystkim oczy; zrozumieli grozę swego położenia i przychodzili do przekonania, że za te nieruchomości, za które już raz zapłacili pełną ich wartość, będą musieli niejako drugi raz płacić przy regulowaniu hipotek. Były i takie wypadki, że zwaloryzowane hipoteki przewyższały całą wartość obiektu.

Dlatego też oczywista krzywdą, jaka się tym wszystkim nabywcom w tym okresie stała, powinna być jakoś w drodze znowelizowania ustawy waloryzacyjnej wynagrodzona, tem więcej, że kupujący Polacy, sporządzający odnośne kontrakty kupna - sprzedaży, byli niejednokrotnie nawet w kancelariach notarialnych zupełnie błędnie odnośnie do tych hipotek informowani.

Ale w niniejszym artykule nie o to mi chodzi. Obecnie chciałbym zwrócić uwagę na pewne curiosum, istniejące w obrotach walutowych między Polską a Niemcami, a pozostające w ścisłym związku ze spłatami tych właśnie hipotek wierzycielom, mieszkającym w Niemczech. Wierzyciele ci coraz więcej i coraz agresywniej występują na drogę sądową, domagając się spłaty tych hipotek. Istniejące moratorium ustawowe, wstrzymu-

## ZLIKWIDOWANIE TAJNEJ ORGANIZACJI NIEMIECKIEJ NA ŚLĄSKU

KATOWICE. Dnia 24 lutego br. prokurator Sądu Okręgowego w Katowicach złożył u sędziego śledczego w Katowicach wniosek o wdrożenie śledztwa o zbrodnię stanu z art. 97 par. 1. k. k. przeciw członkom tajnej organizacji niemieckiej p. n. National Sozialistische Deutsche Arbeiterbewegung działającej na terenie województwa śląskiego. Do tej pory aresztowano 75 kierowników i czynnych uczestników tej organizacji, która miała na celu oderwanie od państwa polskiego części jego obszaru, w szczególności Śląska Górnego.

## WYDALANIE POLSKICH ROBOTNIKÓW Z FRANCJI

Poznań. Z początkiem roku bieżącego rząd francuski wznowił akcję wydalania robotników polskich. W konsekwencji tego od 15 stycznia do 15 lutego przeszło przez Zbąszyń 18 transportów zbiorowych, liczących ogółem 9,524 reemigrantów. Z tej liczby 90% reemigrantów przypada na Francję, reszta na inne kraje zach.

## PIERWSZA MSZA ŚW. ODPRAWIONA W GŁĘBINACH MORSKICH

RZYM. W niedzielę na pokładzie jednej z większych łodzi podwodnych odplynęli z portu. Taranto miejscowy arcybiskup oraz wyżsi przedstawiciele władz morskich i partii faszystowskiej. Na szerokości Mar Grande w zatoce Taranto łódź podwodna zanurzyła się na głębokość 30 m. poczem w kamerze dla pocisków, gdzie ustawiono ołtarz, arcybiskup odprawił mszę św. w obecności przedstawicieli władz i załogi. Była to pierwsza msza odprawiona w głębinach morskich.

Po nabożeństwie arcybiskup wygłosił kazanie, które było transmitowane na całe Włochy drogą radiową. W kazaniu tem arcybiskup Taranto złożył hołd pamięci poległych, chwalać czyny oręża włoskiego na terenach stojących poza wpływami cywilizacji. Po nabożeństwie łódź wypłynęła na powierzchnię, witana w porcie przez załogi okrętów.

## Być członkiem L. O. P. P. to OBOWIĄZEK KAŻDEGO

jęcie spłaty długów hipotecznych niezawsze ma praktyczne znaczenie. Znane mi są bowiem wypadki, gdzie sądy powszechne wydają wyroki spłaty hipoteki niemieckiej mimo istniejącego moratorium, a nawet opatrzą taki wyrok klauzulą natychmiastowej wykonalności za złożeniem kaucji. Powtórę często się zdarza, że właściciel nieruchomości, chcąc zaciągnąć nową pożyczkę hipoteczną, n. p. z Banku Rolnego lub Banku Gospodarstwa Krajowego, sam dobrowolnie reguluje hipotekę na rzecz wierzyciela niemieckiego, a to dlatego, ponieważ instytucje kredytowe uzależniają udzielenie nowej pożyczki od wykreślenia istniejących przedtem hipotek. Zachodzą też i takie wypadki, że reflektant na kupno nieruchomości nie przystępuje do zawarcia kontraktu kupna, dopóki sprzedawca nie oczyści mu kupowanego ob-

## Wody ruszają

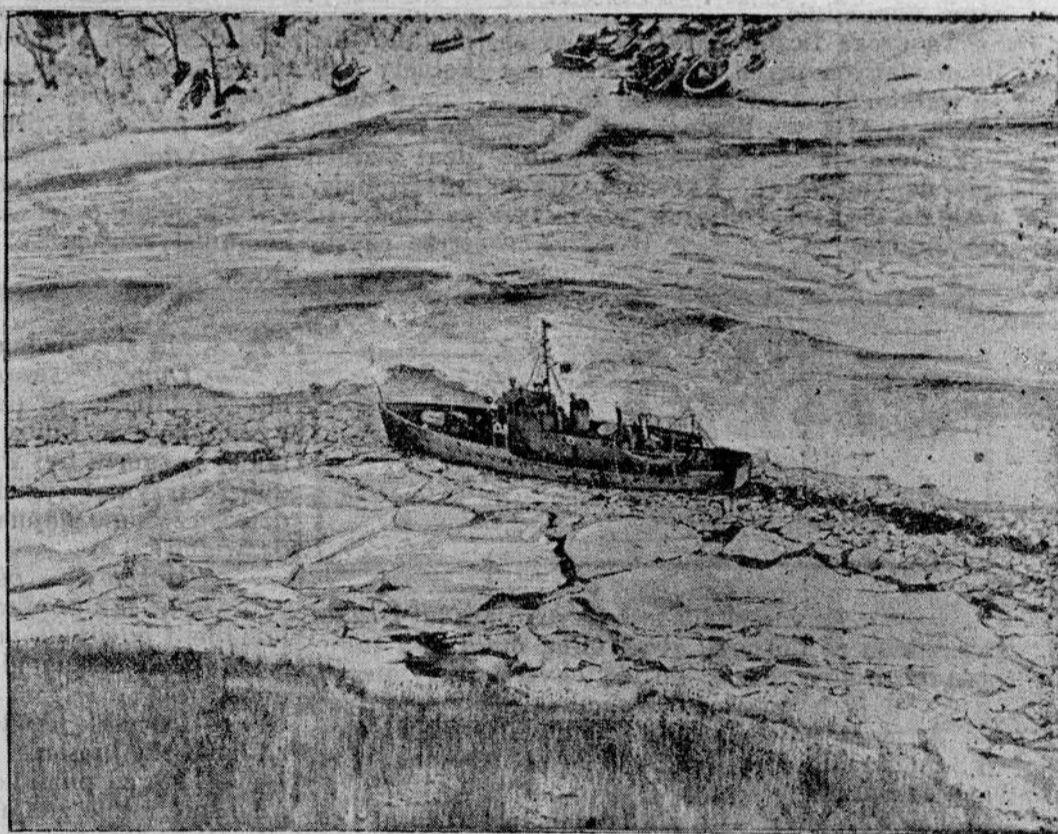
Kraków. Dnia 25 bm. o godz. 0,50 ruszyła Wisłoka szybko zbierając powodę deszczów i roztopów śnieżnych. Stan wody 200 cm. ponad stan normalny podniósł się o godz. 11,30 do 372 cm. ponad stan normalny t. j. 72 cm. ponad stan alarmowy. Ponieważ Wisła koło Ostróżki jest jeszcze zamrznięta i Wisłoka nie ma swobodnego odpływu, utworzył się poniżej Mielca zator lodowy, powodując silny przybór wody na Wisłocę, która przelewa się między wałami. Również na Rabie pod Łapanowem pow. bocheńskiego utworzył się obok nowego mostu prewnionego zator lodowy.

W obu wypadkach na miejscu działają alarmowe komitety powodziowe z ramienia których wyszko-

lono odpowiednio miejscowe i okoliczne straże ogniowe oraz oddziały organizacji przysposob. wojskowego pod kierunkiem inżynierów i straży wodnej pracują nad usunięciem zatorów lodowych.

— Kielce. Skutkiem padających deszczów i gwałtownej odwilży poziom wód Wisły oraz innych rzek w kieleckim podniósł się znacznie. — Wisła w dalszym ciągu przybiera, jednakże niebezpieczeństwo powodzi narazie nie zagraża. W Kielcach skutkiem gwałtownej odwilży zalane zostały wodą niżej położone ulice miasta. Zmobilizowane pogotowie dozorców domowych pracowało nad oczyszczeniem ulic przez cały dzień.

—0—



W Ameryce mrozom towarzyszą obfite opady śnieżne. Rzeki zamrzają a specjalne łodzie policyjne, krające stale po wodach rzek dbają o to by nie zamrzł całkowicie wąski przejazd dla okrętów towarowych.

jektu z hipotek niemieckich. W tych wszystkich wypadkach dłużnik, zamieszkały w Polsce, przekazuje mimo istniejącego moratorium sumy dłużne wierzycielom, zamieszkującym w Niemczech.

Nie dysponuję żadną statystyką, ale wiedząc, że kredyt długoterminowy był za czasów niemieckich bardzo rozwinięty i że prawie 90 proc. wszystkich nieruchomości jest obciążonych na rzecz niemieckich wierzycieli, śmiem twierdzić, że z tego tytułu odpływają i odpływać będą bardzo poważne sumy do Niemiec. Ze względu na to, że rząd niemiecki nie pozwala od dłuższego czasu wywozić do Polski żadnych pieniędzy nawet swoim obywatelom, a co gorsza zatrzymuje i te sumy, które się naszym obywatelom z tytułu transakcyj handlowych należą, nasuwa mi się myśl, czyby nie należało stosować przyjętej

powszechnie w podobnych wypadkach w stosunkach międzynarodowych zasady wzajemności i nie pozwolić wywozić do Niemiec sum, przeznaczonych na spłatę hipotek obywateli niemieckich?

Pozwolę sobie przytem wysunąć projekt stworzenia ewentualnie biura rozrachunkowego, gdzieby wpłacano sumy, przeznaczone na spłatę wierzycielności niemieckich, które to biuro w drodze rozliczenia kompensowałoby je z temi wszystkimi pretensjami, jakie roszeza sobie polscy obywatele do dłużników, zamieszkałych na terenie Rzeszy Niemieckiej.

Przypuszczam, że zrealizowanie mego projektu nie nasunie większych trudności i przyczyni się niewątpliwie do upłynnienia zamrożonych sum w Niemczech.

A. Chwaszek.



# Zorganizowany gwałt przeciw państwu pochodzący z lewicy, czy prawicy będzie tępiony przez Rząd Minister Raczkiewicz o wewnętrznych wrogach Polski

Warszawa, 24. 2. (Tel. wł.) Na dzisiejszym posiedzeniu Sejmu w czasie debat nad budżetem Min. Spraw Wewnętrznych p. minister Raczkiewicz zabrał głos, aby zwrócić uwagę Izby, a z nią razem i całego społeczeństwa na dwa zadania istotne, dotyczące ładu i spokoju w Państwie.

Zwróciwszy uwagę na przyczyny kryzysu kultury współczesnej, mówił p. min. Raczkiewicz:

„Nie zamierzam zatrzymywać uwagi panów analizą wszystkich trudności, jakie dla każdego rządu taki stan rzeczy wytwarza, nie zamierzam również, Wysoka Izbo, zastanawiać się dłużej nad drogami wyjścia z tego powszechnego kryzysu, jakie istnieją dla całej ludzkości. Wszyscy zdajemy sobie sprawę, że próby takie u różnych narodów różnymi drogami się toczą i obserwujemy te próby u naszych bliższych i dalszych sąsiadów. Nie sądzę, aby musiały się one zlać w jednolitą metodę, stosowaną powszechnie podług jednej wypracowanej

recepty, myślę wspólnie z tą Izbą, że naród polski ma równie dobre prawo własną drogą zmierzać ku lepszej przyszłości.”

„Podstawowe wytyczne, zasadnicze ramy prac Rządu i społeczeństwa, zostały nam wykreślone przez Konstytucję Kwietniową. Jest ona dziełem zbiorowym nas wszystkich, dziełem tych, którzy z największego poczucia obowiązku obywatela Polaka skupili się dla wspólnego wysiłku dookoła osoby Wielkiego

Marszałka. Jest Konstytucją Narodu Polskiego, poczętą z Jego ducha.”

„Jesteśmy pokoleniem, któremu w udziale przypadło nie tylko stworzyć Państwo, ale które musi jeszcze być tego Państwa utrwalic. Wskazówki polityczne na przyszłość mamy jasne: jest obowiązkiem każdego chronić ustrój Państwa przed każdym atakiem. Taki jest też najpierwszy obowiązek ministra Spraw Wewnętrznych, który z ramienia Rządu czuwa nad ładem i bezpieczeństwem Państwa.”

## Komunizm

Następnie p. min. Raczkiewicz przeszedł do omówienia zagadnienia komunizmu, zwracając uwagę na nową taktykę kominternu, który żąda obecnie od swych zwolenników tworzenia jednolitego frontu od ugrupowań komunistycznych poprzez stronnictwa socjalistyczne aż do ugrupowań ludowych włącznie.

Stwierdziwszy następnie, że partja komunistyczna, której cele i założenia

ideowe stoją w sprzeczności z naszą Konstytucją i interesami narodu i Państwa, i nadal pozostanie w Polsce organizacją nielegalną, zwalczaną przez Rząd z całą potrzebną energią, przeszedł p. minister do omówienia drugiego zagadnienia ładu i spokoju w Państwie, do omówienia działalności Stronnictwa Narodowego.

## Drugi wróg ładu i porządku w Państwie

Nie mogę nie poruszyć jeszcze innego tematu z przeciwnego jak gdyby bieguny. Mam na myśli szkodliwą działalność ostatnio rozwijaną przez Stronnictwo Narodowe.

Poczucie narodowe jest bezcennym skarbem, na gruncie którego, po wieloletniej niewoli odbudowaliśmy Państwo i ocaliliśmy się w jednej polskiej rodzinie. Dlatego ze specjalną troską baczyć musimy, by poczucie narodowe w wolnej Polsce rozwijało się należycie dla podniesienia potęgi i kultury narodu, a nie stawało się agitacyjnym szyldem, balamucącym masy dla takich czy innych prób partyjnych rozgrywek.

Mówiąc tu, jako minister Spraw Wewnętrznych, przejęty troską o spokojny rozwój społeczeństwa, o ład i bezpieczeństwo w Państwie, ograniczę się do podkreślenia, że Stronnictwo Narodowe znajduje się na krawędzi całkowitego zejścia z płaszczyzny organizacji ideowej na manowce grupy dywersyjnej, omamionej złudą walki o władzę w Państwie, a nie przebiegającej w środkach postępowania.

### Teorie „narodowe”

Nie wspominajmy również walki, jaką o konieczną naprawę Konstytucji przedewszystkiem z tem właśnie stronnictwem musieliśmy stoczyć. Ważnym na dziś jest — jak teoria swoistego nacjonalizmu tego stronnictwa cała narzmiła od słów: „Naród”, „Patrijotyzm”, „Ojczyzna” oddziaływanie wychowawcze na szerokie masy narodu, a w szczególności na młode pokolenie.

O oto przykład — czytam referat instruktoryjny — „U podstaw naszego światopoglądu”, zalecany dla kół młodych Stronnictwa, wyjmując z referatu tego takie słowa: „Patrijotyzm powstańców historycznego listopada i stycznia, patrijotyzm legionistów z roku 1914 był bezwzględnie patrijotyzmem ofiarnym, ale zgnubnym dla kraju, gdyż nie budował, lecz rujnował to, co naród ma najbardziej wartościowego: tworczy rozum polityczny kraju”.

Tak oto nacjonalizm tego stronnictwa

### Proces przeciw 5 studentom o burdy antyżydowskie

(o) Poznań, 24. 2. (tel. wł.). Przy ogromnym napływie publiczności rozpoczęła się dzisiaj w Sądzie Grodzkim rozprawa przeciw 5 studentom Uniwersytetu Poznańskiego, oskarżonym o wywoływanie awantur antyżydowskich na uniwersytecie.

stwa poucza młodzież o wielkich i bohaterskich kartach naszego narodu!

### Endecki „nacjonalizm” w praktyce

Może zresztą zasług wychowawczych w teorii tego swoistego nacjonalizmu nie umiemy należycie ocenić?

### Stosunek Stronnictwa Narodowego do armji

Jaki był stosunek Stronnictwa do Twórcy armji — wiemy. Wiemy również, że o żadnej społecznej organizacji przysposobienia wojskowego nikt tam nie myślał i nie myśli, przeciwnie, tworzone przez nas z rozkazu Marszałka organizacje przysposobienia wojskowego były i są namiętnie przez to stronnictwo

Może mniejsza o teorię, co innego może powie nam praktyka „życia codziennego”?

Nacjonalizm pruski stworzył niewątpliwie potęgę militarną Niemiec. Może nacjonałisci z pod znaku Stronnictwa Narodowego mają jakieś szczególne zasługi na polu wyszkolenia armji, na polu przysposobienia wojskowego kadr przyszłych obrońców kraju?

zwalczane.

Niema też nic dziwnego, że Stronnictwo Narodowe — tak pojmujące nacjonalizm polski — przegrało wszelkie wpływy w organizacjach b. wojskowych.

Dziwny zaiste stosunek do najbardziej kapitalnych zagadnień, związanych z niepodległością narodu!

### Endecy a praca społeczna

Może na innych odcinkach pracy Stronnictwo to położyło szczególne zasługi?

Może Stronnictwo Narodowe specjalnie czuwa nad ruchem spółdzielczym, tak ważną rolę odgrywającym w procesie unarodowienia handlu?

Nie. Ruchem spółdzielczym Stronnictwo to interesuje się mało i nie wykazuje tu żadnej inicjatywy.

Może bierze szczególnie, czynny udział w organizacjach opieki nad ziemiami kresowymi, które jako cel swój główny mają szerzenie kultury narodu polskiego na ziemiach kresowych?

Nie, o organizacjach takich w prasie Stronnictwa Narodowego albo się milczy, albo się działalność tych organizacji traktuje z przekąsem.

Może współdziała wydatnie z organizacją Świątowego Związku Polaków, która podnosi ducha narodowego na obczyźnie? Przeciwnie, organizację tę usiłuje zwalczać.

Może patroluje większym organizacjom młodzieży wiejskiej albo robotniczej, rozwija żywą działalność w organi-

### Jaki jest cel tej taktyki?

Cel tej nowej taktyki Stronnictwa jest zresztą zrozumiały. Stronnictwo Narodowe dziś zapewne nie chciałoby nam złożyć enuncjacji tej, jaką przed laty czterema słyszał w tej izbie minister Pieracki z ust posła Berezowskiego, przedstawiciela tego stronnictwa. Poseł Berezowski mówił wtedy: „Stojmy i stać będziemy na stanowisku, że bez względu na to, jakiego pochodzenia, wiary, wyznania jest dany obywatel, skoro jest obywatelem polskim musi się cieszyć takimi samymi prawami, co my Polacy”.

Stronnictwo Narodowe jednak i dzisiaj wie dobrze, że drogą przemocy nie może być ani o krok naprzód posunięte załatwienie sprawy jakiegokolwiek mniejszości narodowej w Polsce.

zaczajach oświatowych i kulturalnych?

Jeśli nawet działacze tego stronnictwa interesują się przejawami życia społecznego, to czynią to dla uzyskania wpływów dla celów partyjno-politycznych.

### Wywrotowa działalność Stronnictwa Narodowego

Natomiast stwierdzić musimy, że ilość zakłóceń porządku publicznego, dokonywanych przez członków Stronnictwa Narodowego, ilość wypadków masowego rozruchu, którego fizycznymi bądź moralnymi sprawcami są członkowie tego stronnictwa lub jego nielegalnych przybudówek wzrasta z dnia na dzień i doprowadza coraz częściej do ofiar.

Bowiem nad czem pracuje stronnictwo?

### Podburzanie przeciw mniejszościom narodowym

Żadnej pozytywnej poważniejszej społecznej pracy Stronnictwo Narodowe nie prowadzi. Stronnictwo to anarchizuje natomiast w sposób świadomy życie poprzez kolidującą z kodeksem karnym, akcją podburzania ludności polskiej przeciw mniejszościom narodowym, a w szczególności przeciw mniejszości żydowskiej, co w rezultacie przyniosło już liczne ofiary ze strony obalamuconej ludności i broniących ładu i porządku organów służby bezpieczeństwa.

Coraz częściej stają się wypadki Stronnictwa Narodowego, wypadkom tym kierownictwo Stronnictwa nie tylko się nie przeciwstawia, ale sprawcami opiekuje się i ich ochrania.

Wydawać się nam mogło do niedawna, że źródła zorganizowanego fermentu szukać należy w najbardziej zradycalizowanym odłamie młodych sił w stronnictwie, które z niego wyszły, tworząc organizację Obozu Narodowo-Radykalnego. Obóz ten został przez Rząd uznany za organizację nielegalną. Obecnie mamy coraz więcej dowodów, że akcja Stronnictwa Narodowego coraz bardziej stacza się na drogi kolidujące z prawem, że coraz bardziej zaciera się różnica metod, stosowanych przez nielegalny Obóz Narodowo-Radykalny, a metod w terenie Stronnictwa Narodowego.

Stronnictwo Narodowe wie dobrze, że każdy taki odruch spotkać się musi ze zdecydowaną akcją każdego Rządu.

Właśnie dlatego Stronnictwo Narodowe usiłuje wytwarzać najwięcej konfliktów między przedstawicielami władzy a ludnością. Odpowiedzialni kierownicy Stronnictwa Narodowego liczą widocznie w swej taktyce na słabe wyrobienie polityczne społeczeństwa polskiego, które w swych masach nie orientuje się należycie w rzeczywistych celach stronnictwa. Rzeczywistym bowiem celem jest walka z każdym rządem, który nie jest rządem tego stronnictwa.

Ze tak jest istotnie, o tem świadczą inne jeszcze metody stosowane przez organizację, będące pod wpływem, lub mające związek z tem ugrupowaniem.

## Konspiracyjna kampanja oszczercza

Mam na myśli istną powódź ulotek i druków konspiracyjnych, które w sposób najbardziej oszczerczy, pełen zniewag i insynuacji, usiłują — wyzyskując łatwoujemność ludzką — urabiać opinie ludności o osobach, w których rękach spoczywa ster Rzeczypospolitej.

Poczynając od osoby Pierwszego Obywatela Pana Prezydenta Rzeczypospolitej — poprzez osoby poszczególnych członków rządu i wybitnych działaczy społecznych i politycznych — skryte oszczerstwa mają na celu podważenie autorytetu Głowy Państwa, Rządu i najwybitniejszych przedstawicieli społeczeństwa, którzy wraz z Rządem nad

ugruntowaniem mocy Państwa naszego pracują.

Cel w tej metodzie jest zrozumiały i widoczny.

Rząd z całą stanowczością przeciwstawi się tej karygodnej akcji.

Wysoka Izbo. Zdrowy nacjonalizm, oparty na poczuciu dumy narodowej, wiary w posłannictwo narodu, na rzetelnej pracy społecznej jest źródłem twórczym i siły narodowe pomnaża.

Nacjonalizm Stronnictwa Narodowego jest niezadowolony.

Pamiętać bowiem musimy: naród polski stworzył, ma i mieć będzie Państwo

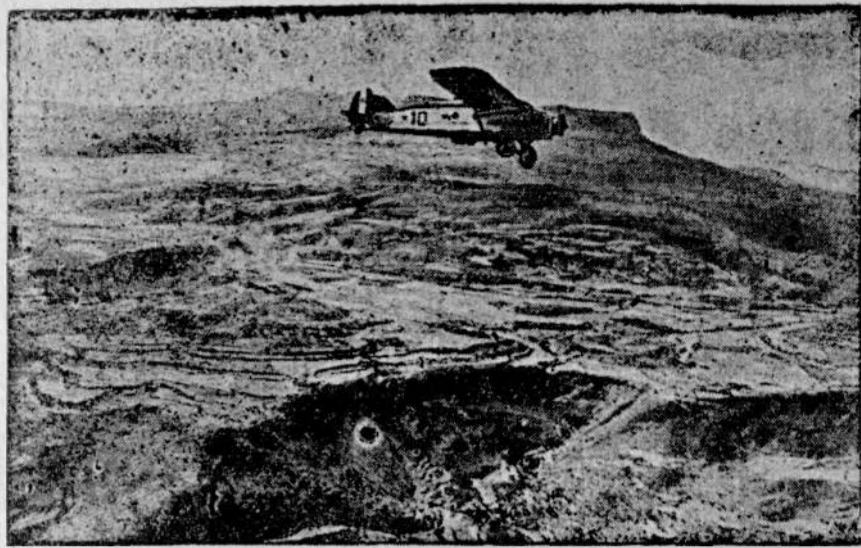
Polskie. Kto w imię rzekomych interesów narodu szkodzi Państwu, spotkać się musi z bezwzględnością prawa państwowego i władzy.

Polski instynkt samozachowawczy, oparty, niestety, na dziejowym doświadczeniu, nakazuje nam w tym punkcie całą bezwzględność.

Bowiem: „Każde pokolenie obowiązane jest wysiłkiem własnym wzmocnić siłę i powagę Państwa. Za spełnienie tego obowiązku odpowiada przed potomnością swoim honorem i swoim imieniem”.

# Z wojny włosko-abisyńskiej

## Dramatyczna opowieść Polaków wziętych do niewoli włoskiej o przeżyciach na froncie abisyńskim



Włoski samolot bombowy nad terenem Dessie, główną kwaterą negusa. Na obrazku widzimy także palącą się wioskę.

**ADDIS ABEBA.** Pod Kebtia w prowincji Wolkait wojska abisyńskie straciły samolot włoski.

**RZYM.** W dniu 24 bm. odpłynął z Neapolu okręt „Arabia” z transportem samochodów i 250 osobami załogi. Na 25 bm. wyznaczono odpłynięcie okrętów „Sannio” i „Liguria”, które łącznie zabiorą 5000 ludzi. Z Genui odpłynął okręt „Lambardja” z transportem 4000 wykwalifikowanych robotników.

**WARSZAWA.** Na zasadzie różnych źródeł P. A. T. ogłasza następujący komunikat o sytuacji na frontach Abisynji w pierwszej połowie dnia 25 lutego 1936 r.

Źródła abisyńskie donoszą z Dessie o nowym zwycięstwie, które miał odnieść ras Imru w pobliżu Adui podczas wypadu, dokonanego przez jego wojska na obóz włoski w Damo Gelila. Włosi mieli utracić 256 zabitych. Całość strat włoskich, odniesionych w tygodniu ubiegłym na skutek akcji rasa Imru ma wynosić 728 zabitych, w tej liczbie 472, którzy padli podczas wypadu abisyńskiego na tyły włoskie, o czym doniosły onegdaj źródła abisyńskie.

Powyzszą wiadomość Reuter uzupełnia doniesieniami, że zdobycie obozu włoskiego w Damo Gelila odbyło się po długiej walce na białą broń. — Straty abisyńskie mają wynosić 2 zabitych i 4 rannych. Jak donoszą, Włosi mieli pozostawić wielkie zapasy amunicji, broni i wyekwipowania.

Według źródeł francuskich ras Imru ponownie zaatakował Włochów w pobliżu miejscowości Rama na drodze do Audi w odległości 20 km na południe od miejscowości Mareb. Włosi mieli opuścić swe pozycje, które wysadzili w powietrze. W Addis Abeba rozeszły się pogłoski, że ludność cywilna miejscowości Rama, korzystając z obecności wojsk abisyńskich miała powstać przeciwko Włochom, masakrując część garnizonu i podpalając składy amunicyjne.

Według doniesień abisyńskich z Dessie samoloty włoskie codziennie bombardują miejscowości, położone w okolicy północnego frontu abisyńskiego. W dniu 25 bm. bombardowano szereg miejscowości na wschód od Dessie.

Na froncie południowym wedle doniesień niemieckich oddziały szturmowe rasa Nasibu cofnęły się wskutek ataku kawalerji włoskiej.

**WARSZAWA.** Na podstawie wiadomości z różnych źródeł Pat ogłasza następujący komunikat o sytuacji na frontach Abisynji w dniu 24 bm.

Według oficjalnego komunikatu włoskiego, na froncie południowym panuje zupełna cisza. Według informacji z źródeł abisyńskich, gubernator Godzamu, ras Imru, dowodzący armją abisyńską w prowincji Scire wysłał dwie kolumny na tyły armji włoskiej. Kolumny te, które opuściły główne pozycje abisyńskie rzekomo w ubiegły piątek, wykonały jak twierdzi ras Imru, swe zadanie, niszcząc 15 składów amunicji, 30 tanków oraz

kilka samochodów ciężarowych. Po stronie włoskiej padło rzekomo 412 żołnierzy. Straty abisyńskie mają być nieznaczące.

Agencja Havasa, podając tę wiadomość, zaznacza, iż jeden z oddziałów włoskich był zaatakowany przez kolumny rasa Imru podczas nabożeństwa. Włosi, którzy byli bezbroni, nie mogli stawiać żadnego oporu. W kołach abisyńskich podkreślają, iż uszanowano księdza, który uprawiał nabożeństwo. W kołach miarodajnych w Rzymie, jak donosi Havasa zaprzeczają kategorycznie powyższym wiadomościom. Fakt, iż Abisyńczycy nie podają miejscowości, gdzie nastąpiła rzekoma masakra żołnierzy włoskich podczas mszy polowej, zdaniem kół włoskich, dowodzi jej zupełnej bezpodstawności. W Rzymie zaprzeczają również pogłoskom, jakoby wojska gen. Graziani zajęły Dzdiziga

**RZYM.** Komunikat oficjalny nr. 154. Marszałek Badoglio donosi: Na froncie erytrejskim nie wydarzyło się nic godnego zanotowania poza intensywnymi pracami o charakterze apro-wizacyjnym.

Na froncie somalijskim na odcinku ogadeńskim, jest prowadzona akcja wywiadowcza. Nad rzeką Gestro zaznacza się silna działalność lotnicza.

**ADDIS ABEBA PAT.** Samolot brytyjskiego Czerwonego Krzyża, pilotowany przez kpt. Haytera, spadł i spłonął na lotnisku, wkrótce po wystartowaniu. Lotnik jest lekko ranny.

**RZYM PAT.** Agencja Stefani donosi z Makalle, że po bitwie pod Am-Aradam znaleziono u poległych żołnierzy abisyńskich karty tożsamości z odciskami palców, wskazujące na to że żołnierze ci należeli do pułku „ochotników śmierci”. Warunkiem przyjęcia do tego pułku jest złożenie przysięgi zabicia jaknajwiększej liczby Włochów.

### ZNAMIE HANBY WYPALONE CZERWONEM ŻELAZEM NA CZOLE.

„Corriera della Sera” w jednym z ostatnich reportaży z pola walki podaje ciekawą rozmowę odbytą z wziętym do niewoli pod Amba Aradam lekarzem polskim, Dr Stanisławem Below. Według relacji Dr Below, stosunki sanitarne w armji rasa Malugety są oplakane.

Żołnierze wycieńczeni długimi marszami i brakiem żywności, zapadali na biegunkę tyfus i czarną ospę. Coraz częstsze były w ostatnim czasie wypadki dezercji. Z uciekinierami z frontu rozprawiano się bezlitośnie. Razu pewnego patrol abisyński schwycił kilku zbiegów i przyprowadził ich do obozu głównodowodzącego. Ras Malugeta rozpalonem do czerwoności żelazem kazał zbiegom wypalić na czole słowo „tehór” i odesłał ich do domu, jako świadków kary, która czeka każdego, kto odważy się uciekać z szeregów.

### JEDNAJ NOWYCH P/RENUMERATORÓW NASZEMU PISMU

Korespondent „Giornale d'Italia” w Makalle podaje szereg szczegółów o dwóch Polakach, — którzy zostali wzięci do niewoli podczas bitwy pod Amba Aradam przez żołnierzy dywizji 25 marca.

Maksymilian Stanisław Belaw (według innej pisowni Belau), urodzony w 1900 r., skończył medycynę na Uniwersytecie Warszawskim. Nosi płócienną kurtkę, spodnie sportowe i żółte buty. Na ramieniu ma znak Czerwonego Krzyża.

Tadeusz Medyński, urodzony w r. 1910 w Warszawie, dziennikarz, ubrany podobnie jak jego towarzysz, lecz bardziej po sportowemu, ma na sobie grubą koszulę wełnianą w szerokie kraty.

Obu Polaków badano w namiocie oficerskim, gdzie zasiedli na bańkach z benzyną.

### HISTORIA DR BELAWA

Z zeznań ich wynika, że dr Belaw podróżował niedawno po Indjach w poszukiwaniu zajęcia. W listopadzie 1934 r. uzyskał on stypendjum w amerykańskim Towarzystwie „Sudan Interior Mission”. Towarzystwo to kierowane jest przez Amerykanina Lambi, który przyjął obywatelstwo abisyńskie i stał się jednym z głównych doradców negusa i prezesem abisyńskiego Czerwonego Krzyża. Następnie dr Belaw zaciągnął się do abisyńskiego Czerwonego Krzyża z pensją 400 talarów miesięcznie. Pewnego dnia mianowano go dyrektorem szpitala polowego nr. 3. Dnia 26 listopada szpital wysłano do Dessie na 3 samochodach. W skład szpitala wchodziło 21 sanitariuszów i 1 asystent europejski.

### DZIENNIKARZ MEDYŃSKI.

W Dessie spotkał dr Belaw dziennikarza Medyńskiego, podróżującego samochodem po Abisynji. Medyński, który przekonał się, że warunki pracy dziennikarskiej w Addis Abebie są bardzo trudne, spotkawszy się z dr Belawem w Dessie postanowił zaciągnąć się jako asystent szpitalny, zwłaszcza, że posiadał pewne znajomości z medycyną. Medyński napisał wniosek do abisyńskiego ministerstwa spraw wojskowych i otrzymał odpowiedź pozytywną oraz pensję 125 talarów miesięcznie.

Obaj Polacy byli w Dessie podczas bombardowania miasta przez Włochów. Szpital otrzymał następnie rozkaz przyłączenia się do wojsk rasa Malugeta, który zbliżał się do Amba Aradam.

### SZPITAL W JASKINI

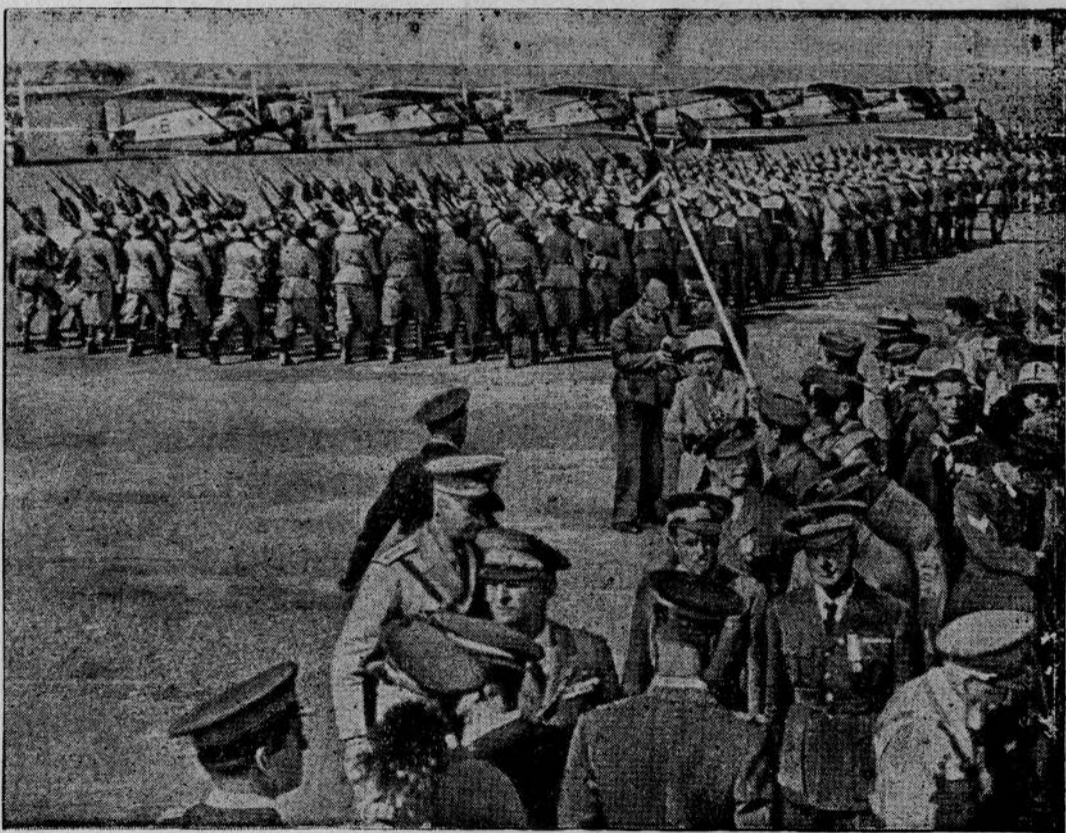
Szpital załadowano na 120 mulów i w towarzystwie eskorty złożonej ze 125 żołnierzy wyruszone w kierunku Kworam, gdzie zatrzymano się 2 tygodnie. Szpital przybył do Amba Aradam dnia 25-go stycznia. W wojsku rasa Malugety panowała epidemia tyfusu i dezenterji. Dr Belaw zorganizował szpital w pieczarze skalnej długości 20 mtr. Przestrzeń tę podzielił na dwie części, urządzając w jednej salę operacyjną w drugiej właściwy szpital.

Wiadomości nadchodzące z Dessie mówią o wielkich zwycięstwach rasa Kassa, budząc entuzjazm wojska rasa Malugety, — który posiadał 50.000 ludzi oraz 30.000 wojowników, przyprowadzonych przez sprzymierzeńców.

### BITWA

Z nadejściem wiadomości o posuwaniu się Włochów na Amba Aradam przystąpiono do przygotowań obronnych. Podczas bitwy praca w szpitalu trwała dzień i noc. Dnia 14 bm. został ranny w nogę syn rasa Malugety Lidz Asfa, wychowanek Oxfordu. Pracy było coraz więcej. W dzień dochodziły odgłosy pękających bomb — w nocy rozlegały się jęki i wołania rannych. Któregoś ranka wreszcie Polacy usłyszeli głosy włoskie. Ponieważ była obawa, że zostaną wzięci za Abisyńczyków, Medyński wyszedł pierwszy z jaskini, rzucił rewolwer i podniósłszy rękę do góry, stanął na progu. Następnie zawołał na Belawę. W ten sposób obaj Polacy znaleźli się wśród czarnych koszul.

Korespondent dodaje, że dr Belaw, zapytywany przez lekarzy włoskich na tematy fachowe, dawał odpowiedzi rzeczowe i rozumne, następnie zaś wykonał operację chirurgiczną na rannym tubylcu pod okiem chirurga włoskiego. Po umyciu rąk oblicze jego rozpozodziło się i nabrało życia. Na tem badanie jego zostało zakończone.



Podajemy dziś nowy obrazek z za frontu włosko-abisyńskiego. Przed startem samolotów oddziału „La Disperata” na front odbyła się wielka parada wojsk włoskich.

### TRUP NA RINGU.

Niezwykłe tragiczny wypadek wydarzył się na meczu bokserkim w Poznaniu między bydgoską Polonią a H. P. C.

W wadze półśredniej walczył bydgoszczanin Kolerzyński z Urbanikiem. Urbaniak przeważał w pierwszym i drugim starciu, ale pewnej chwili nadział się na pięść przeciwnika i otrzymał cios w podbródek, padł nieprzytomny na ringu. Urbanika przewieziono do szpitala, gdzie nie odzyskawszy przytomności, zmarł około północy. Lekarze stwierdzili wstrząs mózgu i pęknięcie czaszki.

### 500 RODZIN POLSKICH STRACIŁO PRACĘ

**PARYŻ.** W emigrację pracowniczą polską we Francji uderzył nowy cios. Zarząd tow. węglowego „Dourges” w północnej części Francji niespodziewanie z własnej inicjatywy wymówił pracę poważnej liczbie robotników polskich. Wymówienie to objęło 500 rodzin polskich, których to nieoczekiwane zarządzenie postawiło w rozpaczliwej sytuacji. Zarząd kopalni tłumaczy zwolnienie górników polskich koniecznością zapewnienia pracy robotnikom francuskim.



Aby dać możność szerokiemu ogółowi Wielce Szan. Klienteli korzystnego zaopatrzenia się w towary kolonialno-delikatesowe

## przeprowadziłem od dziś ponowną obniżkę cen

### Polecając najtaniej:

#### ARTYKUŁY KOLONIALNE

Fasolę białą ft.	0,16
Groch w dobrym gatunku ft.	0,14
Kaszę jęczmienną ft.	0,14
Kaszę pszenną ft.	0,22
Mąkę kartoflaną ft.	0,25
Makaron ft.	0,40

#### TOWARY DELIKATESOWE:

Szproty w oliwie puszka ca. ft.	0,80
Byczki w tomacie puszka ca. ft.	0,90
Skumbrje duże puszki	1,10
Sardynki małe puszki	0,70
Sardynki średnie puszki	1,00
Sardynki puszki duże	1,50

#### SLEDZIE

#### SWIEZY TOWAR Z NOWEGO TRANSPORTU

SZTUKA 6, 8, 10 GROSZY	
SZPROTY WĘDZONE FT. 0,25	
Serki śmietankowe o różnych smakach p. 0,15	
Sery w kremach: tyłzycki, szwajcarski, limburski, węgierski, duże paczki od	0,50
KAPUSTA KISZONA FT. 0,12	
Kakao w dobrym gatunku ¼ ft. 0,25 i 0,45	
Kawa świeżo palona ¼ ft.	0,75
Konserwy jarzynowe owocowe, kompoty	
Świeże bytlingi szt. ca ¼ ft.	0,25

#### MARYNATY

śledzie zawijane (Rollmops)	szt. 0,10
śledzie marynowane	szt. 0,10
oraz opiekane pierwszorzędnej jakości	

#### POMARAŃCZE HISZPAŃSKIE

kg. 1,25 i 1,40 zł. sztuka: 0,13, 0,15 i 0,20	
Jaffskie — słodkie bardzo soczyste	szt. 0,35 i 0,40

#### CURRY CZEKOLADY

cukierki zawijane z konfektem ¼ ft.	0,25
Konfekt ¼ ft. od	0,30 i 0,45

Czekolady mleczne i mleczne z orzechami pierwszorzędny towar	t. 0,65
--	---------

# JAN HOFFMANN

Wąbrzeźno, Rynek 13 — telefon 11.

Filje: Pluznica — Lisewo

Hurt i detal towarów kolonialnych i delikatesów

## CAŁKOWITA WYPRZEDAŻ

z powodu likwidacji przedsiębiorstwa po niebywale niskich cenach.

ST. ŻURALSKI



Ostatnie dni

### „BIAŁYCH TYGODNI”

u **W. Barylskiego**,  
ul. MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO

Proszę korzystać z ostatnich kilku dni tj. do soboty 29 bm. w celu zaopatrzenia się w wszelką bieliznę i inne towary białe po cenach niebywale niskich

Towary zimowe sprzedaje się za każdą możliwą cenę.

Za długi mej żony Władysławy z Przyborskich **nie odpowiadam**, zarazem ostrzegam przed kupowaniem od niej jakichkolwiek rzeczy

**B. Wasielewski**  
Książki

**Cebule i fasolę**  
kupuje Steinert

**Mieszkanie**

3 pokojowe z kuchnią wyremontowane do wynajęcia

Pierackiego 20

**Prima dyktę**

poleca po cenach konkurencyjnych.

**H. Talkowska**  
skład węgla i drzewa  
ul. M. J. Piłsudskiego

Pierwszorzędny **węgiel górnoląski**

nadszedł

**F. Balcerski**  
skład żelaza

### MAKULATURA

w każdej ilości do nabycia w

Administracji  
„GŁOSU WĄBRZESKIEGO”  
ul. Mickiewicza 1. Tel. 80.



**KINO**  
dźwiękowe  
**SŁOŃCE**

Tylko dwa dni w środę dnia 26 w czwartek dnia 27 o godz. 8,15 ujrzy Wąbrzeźno wielki szlagier pod tytułem:  
**„ŚWIAT IDZIE NAPRZÓD”**

Monumentalna epopea o jutrze ludzkości! Film potęga, jaki pojawia się raz na kilka lat. Jako nadprogram nowy tygodnik FOXA. — Ostatnie dni śpiewa Sasa-Borszewskiego

Następny film „Walc dla Ciebie” film wiedeński

W restauracji Koncert Symfoniczny

### PRZETARG

Magistrat miasta Wąbrzeźna zamierza przedzierżawić z dniem 1 kwietnia 1936 roku na przeciąg lat 3 wyszynk w budynku restauracyjnym Targowiska Miejskiego przy ulicy Mickiewicza.

Wydzierżawienie wyszynku łącznie z patykami i wagą nastąpi na podstawie osobnych warunków dzierżawnych, które tworzą część kontraktu dzierżawnego.

Oferty z podaniem kwoty dzierżawy miesięcznej należy składać do Magistratu w kopertach zamkniętych w terminie do dnia 21 marca 1936 r. godzina 12-ta w południe włącznie.

Warunki dzierżawne znajdują się do wglądu u budowniczego miejskiego.

Każdy oferent zobowiązany jest złożyć wraz z ofertą wadium w wysokości zł 200,—, które się zwraca w razie nieuwzględnienia oferty.

Magistrat zastrzega sobie prawo dowolnego wyboru oferenta, prawo nieuwzględnienia żadnych ofert, oraz prawo wydzierżawienia z wolnej ręki.

ZARZĄD MIEJSKI.

### Poszukuję

pokoju z utrzymaniem lub bez  
Zgl. w adm. Głosu

<p>Przebieg choroby</p> <p>Podpis sprawozdawcy</p>	<p>WAGA: Wszelka korespondencja, zamieszczona na łamach odnieku przez naklejenie znaczka pocztowego w wysokości odpłaty</p> <p>adres odbiorcy czasopisma:</p> <p>Okres prenumeraty:</p> <p>Tytuł czasopisma: „Głos Wąbrzeźki”</p>	<p>wpisał</p> <p>sprawił</p> <p>Nr. listy rozrachunkowej</p>
--	---	--